

Палазова Тетяна Михайлівна
Ткачук Юлія Вікторівна

Міграційна політика як чинник впливу на соціально-економічні процеси в сучасному світовому просторі

УДК 32:314.15
DOI <https://doi.org/10.24195/2414-9616.2020-5.24>

Палазова Тетяна Михайлівна
кандидат політичних наук,
викладач кафедри політичних наук
і права
Південноукраїнського національного
педагогічного університету імені
К.Д. Ушинського
вул. Старопортофранківська, 26, Одеса,
Україна

Ткачук Юлія Вікторівна
кандидат політичних наук,
доцент кафедри політичних наук і права
Південноукраїнського національного
педагогічного університету імені
К.Д. Ушинського
вул. Старопортофранківська, 26, Одеса,
Україна

Стаття присвячена дослідженню міграційної політики, зокрема зовнішньої міграції, як чинника впливу на соціально-економічні процеси в сучасному світовому просторі. Розкрито зміни вектора розвитку міграційної політики на світовий соціально-економічний процес, зокрема трудові міграційної політики. Проаналізовано значення, функції, роль міжнародної міграції, вплив зовнішньої трудової міграції на соціально-економічний розвиток країн світу, зокрема України. Розкрито наслідки впливу зовнішньої трудової міграції.

Міжнародна трудова міграція розглядається як одна з важливих форм міграційних економічних відносин, суть якої полягає в перерозподілі економічно активного населення.

Проаналізовано основні закономірності сучасної трудової міграції, зокрема в Україні. Основна увага приділена економічному характеру трудової міграції, регулюванню трудові міграційної політики.

Досліджена особливість трудової міграції працездатного населення України в сучасних умовах, тобто зміна вектора розвитку трудові міграційних процесів.

Проаналізоване посилення взаємодії з країнами-членами Європейського Союзу у створенні сприятливих умов для легалізації українських трудових мігрантів, управління законної міграції. Розглянуто причини, які лежать в основі зміни вектора трудові міграційних потоків у напрямі європейських країн. Розглянуто основні функції імміграції та еміграції.

Проаналізовано позитивне значення еміграції в перенаселених країнах та її вплив на соціально-економічну ситуацію як у країні, так і за її межами.

Значну увагу приділено етнокультурній та соціальній функціям міграції, розкрито освітнє значення цього процесу.

Проаналізовано державну політику регулювання трудові міграційних процесів в Україні. Досліджено таку складову частину міграційної політики, як інтелектуальна міграція. Проаналізовані основні чинники формування інтелектуальних трудові міграційних потоків.

Ключові слова: міграція, імміграція, еміграція, трудова міграція, мігранти, міграційна політика, соціальні функції міграції, трудові міграційні процеси, світовий простір, соціально-економічні процеси.

Вступ. Міграція та її складники (імміграція та еміграція) стали однією з основних характеристик сучасного світу через втягування в міграційні процеси дедалі більшої кількості держав та людей. По-перше, низка країн стоїть перед вибором: або змиритися із зменшенням та старінням власного населення, або сприяти імміграції з усіма її наслідками. По-друге, боротьба з безробіттям і його наслідками ставить це питання у розряд перш значущих для багатьох країн світу.

Мета та завдання. Мета статті – обґрунтувати міграційну політику як чинник впливу на соціально-політичні та економічні процеси в сучасному світовому просторі та визначити українську стратегію в зазначеному контексті.

Необхідність регулювання міграційними рухами має спиратися на методологічний каркас, що пояснює закономірність процесів імміграції, еміграції, внутрішнього переселення.

Методи дослідження. Методологічною основою є підходи, що пояснюють причини та наслідки міграції, їх вплив на соціально-економічні процеси. Методи дослідження вибрані відповідно до зазначеної у статті мети. Вони базу-

ються на принципах науковості, об'єктивності, історизму. Методологічну основу дослідження становлять системний та міждисциплінарний підходи. Специфіка дослідження зумовила необхідність використання методів індукції, моделювання, абстрагування, структурно-функціонального та порівняльного аналізу. Так, застосування порівняльного методу дало змогу співвідносити механізми управління міграційними процесами в різних країнах.

Результати. Є чимало підходів до визначення поняття «міграція». Так, В. Юнцев виявив 17 підходів, що включають понад 45 напрямів (теорій, концепцій). Більшість припадає на соціологічний демографічний та економічний підходи [1, с. 19]. Поширеними є геополітичний, культурологічний, цивілізаційний, системний підходи [4].

Так, соціологічний підхід до аналізу міграцій передбачає застосування парадигм, які можна поділити на структурні, інтерпретовані та діалектичні, де соціальна реальність аналізується крізь призму єдності об'єктивного й суб'єктивного, структурного та динамічного, суспільного й особистісно-індивідуального.

Як об'єкт соціологічного аналізу, міграції розглядаються в теоріях притягання-відштовхування (Г. Джером, Е. Лі), міграційного ланцюга (Д. Массея), теорії асиміляції (А. Портес та Р. Бач), теорії соціальних змін (Я. Щепанський, П. Штомпка) та ін.

Наприклад, в основі теорії асиміляції, яка пояснює процеси адаптації прибулого населення та трансформації його якісних характеристик, лежить принцип однолінійності процесу адаптації мігрантів до суспільства країни в'їзду і застосовується в аналізі меншостей. Якщо раніше розглядалася гіпотеза «неминучості асиміляції» мігрантів, то нині цей постулат не є абсолютним, допускається селективність асиміляції залежно від багатьох факторів (соціальних, економічних, політичних, культурних). Частіше підтверджується гіпотеза, що мігрант селективно відбирає або відкидає можливості й місце в суспільстві залежно від його попередніх характеристик та очікувань [4].

Ризики, які несе міграція, мають мотивувати до впровадження сучасних форм управління, зокрема, до переходу на каналну форму організації.

Популярною є концепція мобільного переходу, яка розкриває еволюцію міграції населення, закономірність переходу від малорухомого – «сидячого» способу життя в умовах традиційної економіки до наростання територіальних переміщень населення за ступенем розвитку індустріального суспільства, прогресом у комунікації, розширеннях інформаційного простору, формуванням національних і світових ринків праці і капіталу. Запропонована В. Зеленським (1971 р.) концепція мобільного переходу зазначає, що розвиток міграцій проходить певні фази. Ця концепція мобільного переходу стикається з труднощами у поясненні міграційних процесів, ускладнених місцевою специфікою й різноманіттям спонукальних причин територіальних переміщень населення.

Вагомим є системний підхід, в рамках якого у 80-і роки міграціологія одержала поштовх як науковий напрям. Б. Хорєв, В. Іонцев і М. Денисенко зазначали перспективу становлення на базі цього напрямку самостійної науки про міграцію [95]. Суть міграціології – в розробці теорії рухливості населення. Відповідно до закону, міграційний рух у міру прогресу посилюється, стає соціально-економічною необхідністю [4].

Взаємозалежність міграції та економіки стала об'єктом аналізу в контексті економічних теорій – неокласичної теорії економіки (Дж. Харріс, М. Тодаро й ін.), теорії людського капіталу (Т. Шульц, Г. Беккер та ін.), економічної теорії міграції (О. Старк, Д. Тейлор та ін.), теорії світових систем (Ф. Бродель, І. Валерстайн) та ін.

Отже, міграція виникає у відповідь на міжнародні розходження в доходах і можливостях працевлаштування. Французький економіст і демограф Г. Тапінос вважав, що умовою прийняття позитивного

рішення про еміграцію є перевищення економічного виграшу над «неекономічною ціною» переміщення. Під останньою він розумів психологічні втрати мігранта. Рівень цієї ціни в першу чергу Цит. за: 4].

Міграційні зрушення та системні демографічні і соціокультурні трансформації зумовлені розривом у потенціалі країн світу.

У XXI ст. країни ЄС зіткнулися з проблемами наднаціонального виду інтеграції, що стала викликом національній ідентичності і суверенітету держав, зростаючою імміграцією в контексті розширення ЄС на схід. Тому є всі підстави стверджувати, що роль міграції є сумою позитивних або негативних значень усіх функцій як імміграції, так і еміграції.

Доцільно визначити чотири групи країн для підтвердження зазначеної тези:

1) країни, де загальний приріст населення формується виключно завдяки міграційному приросту (Німеччина, Італія, Швеція);

2) країни, де загальний приріст населення формується тільки завдяки природному приросту населення (Іспанія, Португалія, Ірландія, Ісландія);

3) країни, де загальний приріст населення формується переважно завдяки міграції (Греція, Данія, Австрія);

4) країни, де загальний приріст населення формуються переважно завдяки природному приросту (Франція, Великобританія, Нідерланди, Люксембург, Фінляндія, Норвегія) [3].

Позитивним значенням еміграції вважається зменшення кількості населення в перенаселених країнах Латинської Америки, Африки, Азії, що забезпечує кращі умови для виживання решти населення, яка залишається.

Якщо не говорити про країни, кількість населення яких має тенденцію про зменшення (наприклад, Україна), то це значення еміграції набуває негативного забарвлення, оскільки втрати в природному процесі населення доповнюється «механічними» втратами за рахунок еміграції. Так, наприклад, Україна тільки за перші 10 років незалежності втратила в кількості населення близько 3,2 млн осіб, причому втрати за рахунок механічного руху за деякими оцінками становлять до 200 тисяч населення за рік [3].

Еміграція найбільш прогресивного (переважно молодого та середнього віку) прошарку населення веде до деградації самого генофонду нації. Крім того, відтік населення молодих вікових категорій природно веде до подальшого зменшення кількості населення, що своєю чергою збільшує демографічне навантаження працездатного населення особами старших вікових категорій, і тут негативне демографічне значення еміграції плавно переходить у таке ж негативне значення еміграції щодо економічної функції, яка полягає у вимушеному збільшенні відсотка відрахувань до пенсійного фонду із заробітної плати працюючого населення [3]. В економічному

значенні еміграція сприяє також втраті трудового потенціалу держави, а це здебільшого змушує державу еміграції проводити імміграційну політику, подібну до тієї, що її проводила, наприклад, ФРН, коли запрошувала «гастарбайтерів» із Туреччини, Угорщини, Югославії, або Франція та Великобританія, які набирали робітників у своїх колишніх колоніях.

Окремо варто виділити таке негативне значення еміграції, як «відтік умів», тобто постійна або тимчасова еміграція наукових кадрів та висококваліфікованих спеціалістів у пошуках кращих умов життя та самореалізації. Така еміграція послаблює науково-технічний потенціал держави, що веде до сповільнення наукового, і як наслідок, соціально-економічного росту, при цьому залишаються непокритими витрати держави на виховання, навчання та підвищення кваліфікації емігрантів, а також втрачається очікуваний внесок емігрантів у науку та економіку своєї держави.

Одним з позитивних значень еміграції для економіки є грошові перекази емігрантів додому. Українські трудові мігранти приносять в економіку України майже 5 млрд дол. Щорічно. Крім того, особи, що покидають країну, де в надлишку є пропозиція робочої сили, дають змогу знайти роботу і отримати вищу заробітну плату тим, хто залишається, і, відповідно, підняти рівень життя їх сімей, а це, безумовно, є позитивним значенням еміграції, з яким пов'язане таке позитивне значення імміграції, як «етнічна економіка» [3].

Позитивне економічне значення має також імміграція спеціалістів, яка веде до збільшення попиту на некваліфікованих робітників, що природно збільшує рівень їхньої заробітної плати. Імміграція некваліфікованих робітників своєю чергою забезпечує попит на працю спеціалістів, наприклад, керівників середнього рівня.

Щодо негативного оцінювання ситуації, що завдяки розподілу ринку праці в країнах імміграції створилася ситуація певної гегемонії іммігрантів в окремих сферах виробництва та послуг, що не дає змоги населенню країни мати робочі місця і, головне, відстоювати свої права, збільшує рівень безробіття, то це не зовсім так. Якщо це все-таки відбувається, таке явище виступає негативним значенням імміграції, проте воно має і позитивний результат, оскільки мігранти здебільшого займають робочі місця, на яких відмовляються працювати місцеві працівники через їх непрестижність та низьку заробітну плату.

Таку ситуацію відтворює теорія подвійності ринку праці, стисла суть якої полягає в тому, що працівники та роботодавці з місцевого населення є суб'єктами відмінного або навіть паралельного ринку праці порівняно з робітниками-іммігрантами та їх роботодавцями [3].

Серед негативних значень економічної функції знаходимо також розвиток нелегального системи найму у виробництві та сфері послуг, зокрема,

виробництві одягу та аксесуарів, будівельних роботах, вуличній торгівлі, сільськогосподарських роботах, роботах у ресторанах, клубах. Тобто в такий спосіб розвивається тіньовий сектор економіки, що не приносить податків державі ні від роботодавців, ні від працівників, проте такий неформальний ринок праці є вигідним як для одних, так і для інших: роботодавці отримують більші прибутки, а нелегальні мігранти – хоч якусь роботу та заробіток.

Ті мігранти, які не отримали легального статусу, не тільки не сплачують податків, вони також самі обмежені в певних привілеях, наприклад, у доступі до процесу прийняття політичних рішень. Це є негативним значенням політичної функції імміграції не тільки для самих іммігрантів, але й для держави імміграції, оскільки іммігранти змушені використовувати непарламентські методи боротьби за покращення свого статусу, умов життя і праці, що загострює соціально-політичну ситуацію в приймаючому суспільстві. Водночас держава еміграції також втрачає у процесі прийняття політичних рішень, оскільки вони приймаються за відсутності потенційно небайдужої до долі держави частини її населення. Мігранти і тут виявляються відстороненими від процесу прийняття політичних рішень [3].

Є й інший біг представлення інтересів іммігрантського та корінного населення.

Націоналістичні, ультраправі партії апелюють до інтересів, а заодно і громадян, негативно налаштованих щодо імміграції, використовуючи гасла про те, що іммігранти забирають робочі місця в місцевого населення. Так висувається вимога обмежити імміграцію.

Крім негативних, політична функція міграції має й позитивні значення. В основному це стимулювання міжнародної співпраці із забезпечення впорядкування міграції та забезпечення збільшення її внеску в розвиток країн імміграції та еміграції, підписання і дотримання міжнародних конвенцій про дотримання прав мігрантів (Міжнародна конвенція про захист усіх трудівників-мігрантів і членів їх сімей; Конвенція про статус біженців та інші).

Стосовно неопозитивних значень, то тут варто виділити такий фактор, як «протестний потенціал», який є значно вищим у людей із досвідом еміграції.

Стосовно етнокультурної функції міграції, то тут налічується найбільше негативних значень імміграції. Почнемо з мовно-культурної дезінтеграції суспільства, коли нові його члени не бажають інтегруватись через вивчення «внутрішньої» та «змішаної» або «багатосторонньої» культури, залишаючи за собою «право» не знати державної мови країни перебування. Корінні мешканці стикаються із ситуацією, що їхні нові сусіди не розуміють їх і спілкуються чужою мовою.

Іншим напрямом негативних значень етнокультурної функції імміграції є поширення в суспільстві імміграції, расизму, ксенофобії, культурного фундаменталізму.

На фоні викладеного переважно негативного етнокультурного відтінку міжнародної міграції варто зазначити і деякі позитивні її значення. Що стосується імміграції, то це в основному потенційне збагачення культури (зокрема політичної в громадській сфері) країн імміграції через досвід та набуті знання у процесі соціально-економічної та культурної присутності в них іммігрантських меншин [3].

Позитивні етнокультурні значення має еміграція як спосіб ознайомлення інших країн із власною культурою та віднайдення додаткових можливостей для її розвитку.

Найбільше значень соціальної функції міграції містить графа негативів імміграції. Почнемо з конфліктності імміграції: люди часто бачать у новоприбулих причину невизначеності свого становища, а імміграція і національні меншини трактуються як небезпека для встановлених стилів і стандартів життя, соціальних зв'язків. Іммігрантів часто звинувачують у зростанні безробіття та інших соціальних проблемах [3].

Кожна держава імміграції має враховувати потребу соціального захисту іммігрантів, розробляючи свої державні програми захисту населення. Країни, перенасичені іммігрантами, витрачають на ці програми значні кошти. З іншого боку, якщо йдеться про осіб еміграцію, коли вдома залишається сім'я емігрантів, негативні значення соціальної функції імміграції частково впроваджуються позитивними значеннями еміграції. Зауважимо хоча б те, що грошові перекази додому дають змогу членам сімей емігрантів та їм самим після повернення піднятися по соціальній драбині в короткотривалій перспективі.

Важливим є освітнє значення міграції. Стосовно імміграції воно є переважно негативним, оскільки в країнах імміграції більшість іммігрантів мають нижчий рівень освіти, ніж місцеве населення.

Імміграція має й позитивні соціальні значення. Варто тут згадати соціальну функцію діаспори – насамперед захист соціальних прав представників свого народу, попередження проявів шовінізму, расизму, ксенофобії та виховання толерантності до чужих поглядів, думок, традицій іншої культури.

Серед позитивних значень міграції варто зазначити, що, за офіційними даними, більше половини трудових мігрантів оцінюють позитивно свій трудовий досвід, здобутий за кордоном, підвищують свій професійний рівень (працюючи за фахом) чи здобувають нову професію, а також через міграцію сам мігрант отримує змогу розширити свій світогляд: пізнання культури, звичаїв, вивчення мови країни перебування, розширення політичного світогляду [2]. Варто підкреслити ще і таке позитивне значення імміграції, як допомога новоприбулим співгромадянам через використання соціальних зв'язків із земляками. Іммігрант «із досвідом» отримує моральне задоволення від змоги комусь

допомогти, змоги відчувати себе потрібним, що почасти компенсує відчуття непотрібності, пов'язане з психологічним дискомфортом перебування в «чужому» соціумі. Проте таке явище не є достатнім для компенсації втрати зв'язків із культурою батьківщини та членами родини, якщо вони залишаються вдома, причому тут йдеться як і про іммігрантів «із досвідом», так і про новоприбулих.

Міграція як форма руху економічно активної частини населення може відбуватися в трьох основних формах – маятникова міграція працездатного населення, що має на меті регулярні поїздки до місця роботи та за межі свого населеного пункту; внутрішня або міжрегіональна міграція, зв'язана з трудовими переміщеннями в межах країни, та міжнародна міграція, зумовлена переміщенням робочої сили з однієї країни в іншу. У структурі міграційних потоків особливе місце в умовах відкритості та інтернаціоналізації економічних відносин посідає міждержавна міграція робочої сили, яка набула масштабного характеру і поглинула значний контингент економічно активного населення світу.

Міжнародну трудову міграцію робочої сили можна розглядати як переміщення працездатного населення з однієї країни в іншу в пошуках роботи вищої заробітної плати, кращих умов життя, у процесі якої відбувається формування її інтернаціональної вартості. Міждержавна міграція робочої сили виникає і розвивається зі становленням та еволюцією міжнародної міграції капіталу та міжнародної торгівлі [2].

Сучасна міжнародна міграція робочої сили являє собою складний феномен, який впливає на всі сторони розвитку суспільства – економіку, політику, національні відносини, ідеологію, релігію тощо. Це означає, що міждержавна трудова міграція охоплює дедалі більш значну частину населення, зростає її роль у житті суспільства.

Для того щоб ефективно управляти міграційними процесами на всіх рівнях, вкрай важливим є науковий аналіз основних її закономірностей розвитку в умовах глобалізації світової економіки.

Так, зростання населення спостерігається переважно в країнах, що розвиваються. До 2050 року відсоток населення, яке проживає в менш розвинутих країнах, зросте майже вдвічі. Це, з одного боку, вказує, що міграція з економічних причин буде зростати, а з іншого – стає цілком очевидним, що потреба в робочій силі розвинутих країн світу за рахунок власного національного трудового потенціалу не буде задоволена.

За оцінками експертів, для збереження чисельності населення на необхідному рівні до 2050 року європейським країнам знадобиться майже 50 млн мігрантів, щоб зберегти чисельність працездатного населення, необхідна ще більша кількість мігрантів [2].

За таких умов трудова міграція з України і особливо її західних областей буде зростати. За прогнозними оцінками, до 2030 року чисельність населення України очікується на рівні 30 млн осіб. А це тягне за собою відповідні негативні соціально-економічні, політичні наслідки, що вимагає посилення уваги з боку держави та оптимального регулювання цих процесів.

Розходження неофіційних даних про масштаби стаціонарної міграції громадян України сягають більше п'ятикратних меж від 1,5 до 7 млн осіб. Це, відповідно, дає не менше хибне уявлення про спосіб життя значної частини українського населення, заважає критичному осмисленню міграційних ризиків, які мають стратегічне значення для розбудови української держави [2]. Така ситуація створює відповідні ризики, тим більше, що, за прогнозами експертів, у найближче десятиліття кількість мігрантів, що приймаються індустріально розвинутими країнами світу, зберігатиметься на високому рівні (близько 2 млн осіб щороку), що становить приблизно 3% світового населення.

З огляду на тенденції, державна політика регулювання трудовіграційними процесами в Україні має бути спрямована на уповільнення динаміки міграції населення, утримання чисельності та структури населення на необхідному рівні як невід'ємної умови їх сталого соціально-економічного зростання.

Висновки. В основі зміни вектора трудовіграційних потоків у напрямі європейських країн лежать кілька важливих причин, основними з яких є геополітичні зміни, ринкова економіка, яка інтенсифікує трудові переміщення внаслідок глибокої диференціації в умовах праці, її оплати, культури виробництва, можливостях кар'єрного та професійного зростання, поступова лібералізація візового режиму з країнами Європейського Союзу, що зумовила відкритість їхніх національних ринків праці та легальне і безпечне працевлаштування громадян іноземних країн.

За таких умов державна трудовіграційна політика має переслідувати дві ключові цілі: 1) це захист соціально-економічних інтересів і прав працівників-мігрантів всіма доступними у цивілізаційному світі засобами; 2) збереження трудового та інтелектуального потенціалу держави.

Таким чином, деформовані моделі економіки в низці країн, зокрема в Україні, потребують внесення серйозних коректив у державну міграційну політику, особливо в ту її складову частину, яка регулює інтелектуальну міграцію. Йдеться про те, що ця політика поряд із заходами короткострокового характеру має бути зорієнтована на довготривалу перспективу, метою якої є формування інноваційної моделі розвитку економіки кран, зокрема України, яка створює умови для правового регулювання міграційних процесів і зменшення проявів їхніх негативних наслідків.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Ионцев В.А. Международная миграция населения: теория и история изучения. Москва : Диалог-МГУ, 1999. 370 с.
2. Пітюлич М.І. Новітні тенденції розвитку міжнародної трудової міграції та їх наслідки для України. *Науковий вісник Мукачівського державного університету*. 2014. Вип. 1. С. 96–100.
3. Ровенчак О. Значення, функції та роль міжнародної міграції. *Соціальні технології. Актуальні проблеми: теорія та практика*. 2007. Вип. 33–34. С. 94–122.
4. Соколова О.М. Демографічна політика як чинник соціально-політичних процесів в європейських країнах : дис. ... канд. політ. наук : 23.00.02 «Політичні інститути та процеси». Одеса : ПНПУ, 2014. 244 с.

REFERENCES:

1. Ioncev V. A. Mezhdunarodnaya migraciya naseleniya: teoriya i istoriya izucheniya. Moskva: Dialog-MGU, 1999. 370 s.
2. Pitiulych M. I. (2014). Novitni tendentsii rozvytku mizhnarodnoi trudovoi mihratsii ta ykh naslidky dlia Ukrainy. [Recent trends in international labor migration and its consequences for Ukraine.] Scientific Bulletin of Mukachevo State University, 2014. Vol. 1 pp. 96–100.
3. Rovenchak O. Znachennia, funktsii ta rol mizhnarodnoyi mihratsiyi. [Significance, functions and role of international migration.] Social technologies. Current issues: theory and practice. 2007. Vol. 33–34. pp. 94–122.
4. Sokolova O. M. Demohrafichna polityka yak chynnyk sotsialno-politychnykh protsesiv v yevropeiskykh krainakh: dys. ... k. polit. n.: spetsialnist 23.00.02 – politychni instytuty ta protsesy. Odesa: PNP, 2014. 244 s.

Migration policy as a factor of influence on socio-economic processes in the modern world space

Palazova Tetiana Mykhailivna

Candidate of Political Sciences,
Lecturer at the Department of Political
Science and Law
South Ukrainian National Pedagogical
University named after K. D. Ushynsky
Staroportofrankovska str., 26, Odesa,
Ukraine

Tkachuk Yuliia Viktorivna

Candidate of Political Sciences,
Senior Lecturer at the Department
of Political Science and Law
South Ukrainian National Pedagogical
University named after K. D. Ushynsky
Staroportofrankovska str., 26, Odesa,
Ukraine

The article is devoted to the study of migration policy, in particular external migration, as a factor influencing socio-economic processes in the modern world. Changes in the vector of development of migration policy on the world socio-economic process, in particular labor migration policy are revealed. The significance, functions, role of international migration, the impact of external labor migration on the socio-economic development of the world, in particular Ukraine, are analyzed. The consequences of the impact of external labor migration are revealed.

International labor migration is considered as one of the important forms of migratory economic relations, the essence of which is the redistribution of economically active population.

The main patterns of modern labor migration, in particular in Ukraine, are analyzed. The main attention is paid to the economic nature of labor migration, regulation of labor migration policy. The peculiarity of labor migration of the able-bodied population of Ukraine in modern conditions, ie the change of the vector of development of labor migration processes is investigated.

The strengthening of cooperation with the member states of the European Union in creating favourable conditions for the legalization of Ukrainian labor migrants, the management of legal migration is analyzed. The reasons underlying the change in the vector of labor migration flows in the direction of European countries are considered. The main functions of immigration and emigration are considered.

The positive significance of emigration in overpopulated countries and its impact on the socio-economic situation both in the country and abroad is analyzed.

Considerable attention is paid to the ethnocultural and social functions of migration, the educational significance of this process is revealed.

The state policy of regulation of labor migration processes in Ukraine is analyzed.

Such a component of migration policy as intellectual migration is studied. The main factors of formation of intellectual labor migration flows are analyzed,

Key words: migration, immigration, emigration, labor migration, migrants, migration policy, social functions of migration, labor migration processes, world space, socio-economic processes.